

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук,
професора, члена-кореспондента НАПН України

Спіріна Олега Михайлович на дисертацію

Крижановського Андрія Івановича

«Формування професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи з використанням веб-технологій у педагогічних коледжах»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Одним із найважливіших завдань реформування освітньої галузі є підготовка висококваліфікованих вчителів, які здатні не тільки адаптуватися до освітніх інновацій, що привносяться інформаційно-комунікаційні технологіями, але й ефективно застосовувати їх для розв'язання професійних завдань. На особливу увагу заслуговує проблема підготовки майбутніх учителів початкової школи, оскільки саме вона закладає стартові позиції дитини на шляху подальшої освіти. Власне, цій проблемі присвячена дисертаційна робота, в якій не лише з погляду виключно науково-теоретичних пошуків, а й практичних можливостей застосування веб-технологій для формування професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи, визначено зміст і напрями конструювання освітнього середовища педагогічного коледжу. Тому актуальність дослідження є об'єктивно зумовленою.

Щодо ступеня обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, то варто зазначити, що автор коректно формулює низку суперечностей у процесі професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи, чітко характеризує науковий ступінь розробленості розглядуваної проблеми у психолого-педагогічній науці, завдання, об'єкт та предмет дослідження. Поряд із цим на належному рівні з використанням методів математичної статистики проведена експериментальна частина дослідження, дані якої узгоджуються з одержаними автором теоретичними результатами та не суперечать наявним науковим відомостям.

Розв'язання поставлених завдань дозволили отримати ряд нових результатів, які мають важливе теоретичне і практичне значення. До таких слід віднести наукову новизну, а також загальні висновки і рекомендації за результатами дослідження, що свідчать про фундаментальність, завершеність роботи і дає можливість розглядати її як авторське досягнення. Актуальність досліджуваної проблеми, її методологічні й теоретичні засади одержали в роботі належне обґрунтування, аргументацію й конкретизацію.

Важливість виконаного дисертаційного дослідження підтверджується його зв'язком із науково-дослідною роботою кафедри педагогіки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського «Теоретико-методологічні основи підготовки майбутніх учителів» (№ 0101U007274).

Дисертантом на високому науковому рівні здійснено аналіз сутності і змісту базових понять дослідження, охарактеризовано методологічні підходи (системний, особистісний, діяльнісний, компетентнісний, контекстний, міждисциплінарний, рефлексивний) та дидактичні принципи (науковості, наочності, доступності, систематичності та наступності, свідомості й активності, міцності засвоєння навчального матеріалу, зв'язку навчання з практичною діяльністю), на належному рівні вивчено стан розвитку проблеми дослідження в педагогічній теорії та практиці.

Обґрунтовано, що професійну компетентність майбутніх учителів початкової школи доцільно розглядати як сукупність ключових (комунікативна, інформаційно-комунікаційна), базових професійних (психолого-педагогічна, рефлексивна) і спеціальних (методична, предметна, дидактична) компетентностей.

На основі ґрунтовного аналізу сучасних наукових праць вітчизняних учених у галузі початкової освіти та підготовки вчителів початкової школи дисертант виокремив основні напрями розроблення та впровадження веб-технологій, як чинників інноваційного процесу підготовки майбутніх учителів початкової школи в педагогічних коледжах.

Теоретично обґрунтовано модель формування професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи з використанням веб-технологій у педагогічних коледжах, що представляє єдність і функціональність взаємодії цільового, теоретико-методологічного, організаційно-технологічного, діагностичного-результативного блоків. Креативність автора виявилась у визначенні педагогічних умов підготовки майбутніх учителів початкової школи: актуалізація розвивального потенціалу інформаційного освітнього середовища педагогічного коледжу; активізація ресурсного супроводу самостійної роботи майбутніх учителів початкової школи засобами веб-квестів; оволодіння викладачами педагогічних коледжів особливостями методики використання веб-технологій в освітньому процесі

Дисертантом визначені компоненти (мотиваційно-ціннісний, когнітивно-діяльнісний та проектувально-технологічний), критерії (мотиваційний, когнітивний, проектувальний), показники та рівні (високий, середній, достатній) сформованості професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи з використанням веб-технологій.

Слід відзначити високу дослідницьку культуру дисертанта, виявлену в процесі проведення експерименту, логіка якого, вірогідність та коректність інтерпретації результатів, а також правомірність і адекватність висновків, сформульованих за результатами експериментально-дослідної роботи заслуговують позитивної оцінки. Експериментальною роботою було охоплено 440 студентів, 127 викладачів педагогічних коледжів і ВНЗ а також 33 керівники шкіл м. Вінниці та Вінницького району. Результати педагогічного експерименту дозволили констатувати позитивну динаміку реалізації дослідних цілей і підтвердити гіпотезу дослідження.

Суттєво доповнюють і конкретизують зміст дисертації додатки.

Практичне значення дослідження є вагомим і полягає у впровадженні в практику діяльності педагогічних коледжів: методики застосування веб-технологій; довгострокового міждисциплінарного веб-квесту «Сходінки до інформатики»; змішаного курсу для викладачів педагогічних коледжів

«Розроблення та застосування веб-технологій в освітньому процесі педагогічних коледжів»; методичних рекомендацій для викладачів і студентів, що можуть використовуватися під час упровадження веб-технологій в освітній процес педагогічних ВНЗ для підвищення ефективності та якості підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Результати виконаного дослідження досить повно висвітлені в публікаціях автора, серед яких наукові статті та методичні рекомендації. Наукові положення, висновки і пропозиції дисертації всебічно обґрунтовані, підтверджені експериментальним дослідженням та апробовані на міжнародних і вітчизняних науково-практичних конференціях та семінарах, що дає вагомі підстави їх урахування в педагогічній науці і практиці підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Теоретичні положення, експериментальні дані, висновки, можуть бути використані для вдосконалення процесу підготовки майбутніх учителів початкової школи, для проведення навчальних занять, науково-методичних семінарів з проблем удосконалення професійної педагогічної освіти, для створення відповідних навчально-методичних посібників, нових електронних освітніх ресурсів та впровадження їх у практику професійного навчання учителів. Отримані теоретичні та практичні результати дослідження мають загальнонаціональне значення, у сукупності розв'язуючи актуальну науково-прикладну проблему теорії та методики професійної освіти – покращення професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у педагогічних коледжах шляхом ефективнішого формування їхньої професійної компетентності з використанням веб-технологій.

Зміст автореферату відповідає тексту дисертації, в ньому повною мірою висвітлено хід та основні результати наукового пошуку.

Таким чином, дисертаційна робота Крижановського А. І. за своїм змістом та формою є завершеним дисертаційним дослідженням.

У цілому позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертантом результатів, варто зазначити ряд дискусійних

положень до змісту роботи, а також висловити окремі побажання:

1. У вступній частині роботи мету дослідження варто було б сформулювати не як шлях до мети, а власне як саму мету. Метою має бути кінцевий результат, а не процес його досягнення.

2. Потребує уточнення й узгодження формулювання запропонована авторська методика, що в педагогічних умовах та практичному значенні трактується як методика застосування веб-технологій в освітньому процесі, а у висновках до другого розділу та публікаціях автора – як методика формування професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи засобами веб-технологій.

3. У структурі професійної компетентності доцільно було б виокремити дослідницькі компетентності з огляду на значущість дослідницького складника у професійній діяльності педагога.

4. Варто розширити й поглибити проведений аналіз наявних методик розроблення електронних освітніх ресурсів, що обмежується в дисертації джерелами за 2004 рік, урахувавши вимоги затверджених МОН України положень Про електронні освітні ресурси (2012р.), Про дистанційне навчання (2013р), результати Всеукраїнського інноваційного проекту «Розумники» (Smart Kids, 2014-2017 рр.) з використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій та електронних освітніх ресурсів у навчальному середовищі початкової школи, а також відповідні наукові праці Олефіренко Н.В., Литвинової С.Г. та ін.

5. Під час експериментальної перевірки педагогічних умов варто було б більше приділити уваги двом першим умовам, зазначеним в гіпотезі дослідження. Це дозволило б більш переконливо підтвердити підвищення ефективності формування професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи.

Загальний висновок. Дисертація «Формування професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи з використанням веб-технологій у педагогічних коледжах» є завершеною науковою працею, що

має теоретичне й практичне значення для теорії і методики професійної освіти та відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а її автор, Крижановський Андрій Іванович, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,

член-кореспондент НАПН України,

заступник директора з наукової роботи

Інституту інформаційних технологій

і засобів навчання НАПН України

О.М. Спірін

16 лютого 2017 року